

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีการนำเสนอในการสื่อสารผ่านรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์” การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้อง เทปวีดิทัศน์รายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล นำมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวในบทที่ 2 เป็นกรอบในการศึกษา เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้ต้องการสื่อสารและลักษณะเนื้อหา รวมทั้งวิธีการนำเสนอรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร
2. แหล่งข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์
3. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

- 1.1 หนังสือ บทความ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์
- 1.2 บทโทรทัศน์ (บางตอน) จากบริษัทผู้ผลิตรายการสารคดีสั้น และผู้กำหนดนโยบายและจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร
- 1.3 ผังตารางการออกอากาศรายการสารคดีสั้นของแต่ละสถานี ได้แก่ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และไอทีวี

2. แหล่งข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์

เทปวิดีโอที่บันทึกการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ความยาว 1-3 นาที ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศไทย แพร่ภาพในช่วงเวลาการสารคดีสั้นของทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และไอทีวี ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2545 และไม่นับรวมรายการสารคดีสั้น ที่อยู่ในช่วงข่าวหรือรายการใหญ่ประเภทอื่น ปรากฏว่าได้ 29 รายการ (210 ตอน)

3. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

3.1 กลุ่มผู้กำหนดนโยบายและจุดมุ่งหมายในการสื่อสารผ่านรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์

3.1.1 พล.ต.ต.ดร.พงศพัศ พงษ์เจริญ ตำแหน่งรองผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติและนายตำรวจราชสำนักเวรรับราชการสนองพระเดชพระคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2545)

3.1.2 คุณกิติพล สิงห์ทนต์ ตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ กรมสรรพากร (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545)

3.1.3 คุณพิชิต สุขไผ่ตา ตำแหน่งหัวหน้างานจัดรายการโทรทัศน์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2545)

3.1.4 คุณนงนุช ม่วงเจริญ ตำแหน่งพนักงานปฏิบัติการ 7 ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน (สำนักงานใหญ่) (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545)

3.1.5 คุณดวงเดือน คงคาสวัสดิ์ ตำแหน่งผู้จัดการอาวุโส ฝ่ายสารนิเทศ บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2545)

3.2 กลุ่มผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์

3.2.1 คุณอุษณา จันทราสทวงค์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายผลิตสารคดี บริษัท กันตนากรุ๊ป จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2545)

3.2.2 คุณนันทวรรณ ดิษฐ์แย้ม ตำแหน่งผู้จัดการโครงการสารคดี บริษัท เจเอสแอล จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2545)

3.2.3 คุณวีรณา โอฟาร์รักษัธรรม ตำแหน่งผู้ควบคุมรายการ บริษัท เจเอสแอล จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2545)

3.2.4 คุณจิรวัดณ์ ภู่นรินทร์ ตำแหน่งผู้จัดการทั่วไป และผู้ควบคุมรายการ

บริษัท โปรอิเมจ จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2545)

3.2.5 คุณอลงกรณ์ จุฬารัตน์ ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายผลิต บริษัท ทรีไลออนส์ จำกัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2545)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

1.1 ติดต่อสถานีโทรทัศน์ หน่วยงานผู้กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย และผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการสารคดีสั้น

1.2 ขอความร่วมมือในการถ่ายเอกสาร ได้แก่ ผังตารางการออกอากาศของแต่ละสถานี บทโทรทัศน์ (บางตอน)

1.3 ค้นคว้าบทความและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. ข้อมูลประเภทรายการโทรทัศน์

ขอถ่ายสำเนาเทปรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ความยาว 1-3 นาที ที่แพร่ภาพในช่วงรายการสารคดีสั้นของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และไอทีวีตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม – 30 มิถุนายน 2545 ปรากฏว่าได้ 29 รายการ (210 ตอน) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

รายการ	วัน/เวลาออกอากาศ	สถานี	ความยาว/นาที
1. คู่คิดประชาชน	เสาร์ 18.57 – 18.59	ช่อง 3	2
2. ไขปัญหาภาษีอากร	จันทร์ – ศุกร์ 11.37 – 11.40	ช่อง 5	3
3. รู้ภัยห่างไกลยาเสพติด	เสาร์และอาทิตย์ 06.00 - 06.02	ช่อง 3	2
4. มองสิ่งแวดลอมไทย	อังคาร – ศุกร์ 11.59 – 12.00	ช่อง 5	1
5. ชีวิตสดใส	เสาร์ และอาทิตย์ 11.27 - 11.30	ช่อง 5	3

6.ออมสินของปวงชน	ศุกร์ 10.00 – 10.02	ไอทีวี	2
7.เที่ยวเมืองไทยใน 1 นาที	จันทร์-ศุกร์ 08.10 – 08.11	ช่อง 7	1
8.ลัดเลี้ยวเที่ยวไป	เสาร์และอาทิตย์ 11.20 – 11.23	ช่อง 7	3
9.สยามมีดี	เสาร์ และอาทิตย์ 11.20 – 11.23	ช่อง 3	3
10.เส้นทางสี่รัฐ	ศุกร์ 09.05- 09.07	ช่อง 5	2
11.พักร้อน@เมืองไทย	จันทร์ 16.30-16.33	ช่อง 9	3
12.คลังสมองส่องไทย	อาทิตย์ 13.30 – 13.33	ช่อง 7	1
13.เรื่อง ของคุณ ปี 4	พฤหัสบดีและศุกร์ 08.00-08.03	ช่อง 5	3
14.ห่วงคุณห่วงสุขภาพ	เสาร์ 18.30 – 18.31	ช่อง 7	3
15.เส้นทางสายวัฒนธรรม ไทย	ศุกร์ 18.30 – 18.31	ช่อง 7	1
16.ด้วยพระบารมี	เสาร์และอาทิตย์ 19.57 – 20.00	ช่อง 11	3
17.พบหมอศิริราช	อาทิตย์ 13.50 – 13.53	ช่อง 7	2
18.จอมชนกับคนรักแมว	เสาร์ 11.30-11.31	ช่อง 7	1
19.หนูน้อยสมองใส สุขภาพดี	อาทิตย์ 9.30-9.31	ช่อง 7	1

20.ห้องที่สวยงามที่สุด	เสาร์ 11.00 – 11.01	ช่อง 7	1
21.เคล็ดลับเพื่อผ้าสวย	อาทิตย์ 11.24 – 11.25	ช่อง 7	1
22.อัจฉริยะบนเทีกโลก	อาทิตย์ 14.00 – 14.01	ช่อง 7	1
23.คลินิกผิวสวย	เสาร์ 17.00-17.01	ช่อง 7	1
24.เพิ่มเสน่ห์ผ้า แต่มีเสน่ห์คุณ	เสาร์ 12.15- 12.16	ช่อง 7	1
25.เรื่องน่ารู้ คู่สุขภาพ	อาทิตย์ 12.25 – 12.26	ช่อง 7	1
26.พอมือใหม่ ปี 2	เสาร์ 09.20 – 09.21	ช่อง 7	1
27.ครอบครัวแห่งรัก	อาทิตย์ 17.58 – 17.59	ช่อง 7	1
28.ด้วยสำนึกดี ปี 3 (ชุดคุณค่าความเป็นไทย)	เสาร์ 17.58 – 17.59	ช่อง 7	1
29.หนึ่งในใจคุณ	พุธ 18.30 – 18.31	ช่อง 7	1

3. ข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมายในการสื่อสารผ่านรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ และผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ที่ต้องการสื่อสารผ่านรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ครอบคลุมถึงเรื่อง จุดมุ่งหมายในการผลิตรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ และกลุ่มเป้าหมายของรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในบทที่ 2 มาใช้เป็นกรอบในการอ้างอิงในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบ ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของสถาบันหรือองค์กรผู้ต้องการทำการสื่อสารผ่านรายการสารคดีสั้น รวมถึงผู้สนับสนุนการผลิตรายการดังกล่าว โดยจำแนกตามสถานภาพ คือ องค์กรราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อวินิจฉัยถึงเจตนาารมณ์ที่แท้จริงของแต่ละองค์กร ในการจัดวางบทบาทรายการสารคดีสั้น เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสารกับกลุ่มสาธารณชนเป้าหมายของตน การอภิปรายผลการศึกษานำเสนอในบทที่ 4
2. การวิเคราะห์เนื้อหาจากเทปวีดีทัศน์ทั้งหมด 210 ตอน พร้อมกับบทรายการเพื่อพิจารณาถึงประเด็นของเนื้อหาสาระการออกแบบและวิธีการนำเสนอเรื่องราวในแต่ละประเด็น เพื่อวินิจฉัยถึงศักยภาพในการแสดงออกซึ่งบทบาทในการสื่อสารทั้งแง่การเผยแพร่ข้อมูล การโฆษณาโน้มน้าวชักจูงใจหรือการประชาสัมพันธ์ ผ่านทางรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ ผลการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหานำเสนอในบทที่ 5

สำหรับในบทที่ 6 จะเป็นการสรุปผลของการศึกษาวิจัย พร้อมกับข้อเสนอแนะ